

وظیفه ما در ماه مبارک رمضان

<?xml encoding="UTF-8">

دعا و نیایش

دعا، خواندن خدای بزرگ و از او یاری خواستن است؛ یعنی پیوند با آفریدگار توانا و حکیم در غم و شادی، راحتی و گرفتاری و در همه لحظه های زندگی. خداوند از آدمی می خواهد که او را بخواند تا اجابتش کند و خود می فرماید:

«قُلْ مَا يَعْبَوْنَا بِكُمْ رَبِّي لَوْ لَا دُعَاءُكُمْ» (فرقان: 77)

ای پیامبر! بگو اگر دعا نکنید و خداوند را نخوانید، پروردگار من به شما هیچ اعتنایی نخواهد کرد. دعاهایی که از ائمه معصومین علیهم السلام درباره روزها و شب های باشکوه ماه رمضان برجاست، از بزرگ ترین نعمت های الهی و جلوه های جمال و جلال خدای بزرگ پرده برمی دارد و بدون شک، چنین روح عارفانه و دعاهای کمال آفرینی را در هیچ یک از دیگر مکتب ها و دین ها نخواهیم یافت. رمضان، بهار دعاست و آن گاه که روزه دار به دعا رو می کند، از زیباترین لحظه های زندگی اوست. پیامبراکرم صلی الله علیه و آله درباره دعا کردن در ماه رمضان می فرماید:

«وَأَرْفَعُو إِلَيْهِ أَيْدِيَكُمْ بِالذُّعَا فِي أَوْقَاتِ صَلَوَاتِكُمْ، فَإِنَّهَا أَفْضَلُ السَّاعَاتِ يَنْظُرُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ فِيهَا بِالرَّحْمَةِ إِلَى عِبَادِهِ.»

هان ای مردم! در ماه رمضان و هنگام نماز، دست های تان را به سوی پروردگار متعال بلند کنید که چنین لحظه هایی، بافضیلت ترین زمان زندگی شماست که در آن هنگام، خداوند با دیده محبت به بندگان نگاه می کند. همچنین از امام علی علیه السلام در این باره نقل است:

بر شما باد در ماه رمضان به استغفار و دعای زیاد. دعای شما دافع بلای شماست و استغفار شما از بین برنده گناهان است.

به صفای دل رندان صبحی زدگان *** بس گره ها که به مفتاح دعا بکشایند

حافظ

پیام متن:

بهترین ماه ها برای دعا کردن، ماه رمضان و بهترین حالت برای خواندن دعا، روزه است.

توبه و آمرزش خواهی

رمضان، ماه آمرزش و بازگشت است. بی شک، هر انسانی در زندگی اش آلودگی هایی داشته است و حال در رمضان، فرصت دارد با روزه، جان خود را شست و شو دهد و در خلوت سحرها، با توبه و استغفار، روح خویش را جلا بخشد. آن که در این ماه تنها برای خدا روزه بدارد و از گذشته خویش پشیمان باشد و به واقع از کارش برگردد، شامل عفو الهی خواهد شد.

پیامبر گرامی اسلام در خطبه شعبانیه می فرماید:

«أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ أَنْفُسَكُمْ مَرْهُونَةٌ بِأَعْمَالِكُمْ فَفَكُّوْهَا بِاسْتِغْفَارِكُمْ.»

ای مردم! راستی که جان های شما در گرو عمل های شماست. پس آن را با استغفار، آزاد کنید و از گرو بیرون آورید.

نیز فرمود:

ماه رمضان، ماه خدای عزوجل است، ماه توبه و بازگشت به سوی خداست و ماه عفو و آمرزش، ماه آزادی از آتش و دست یابی به بهشت است.

همچنین امام علی علیه السلام، مسلمانان را به کثرت استغفار در ماه رمضان فرا می خواند و می فرمود: بر شما باد که در رمضان بسیار استغفار و دعا کنید. دعا سبب دفع بلا از شما می شود و بر اثر استغفار، گناهان شما محو خواهد شد.

پیام متن:

1. توبه و آمرزش خواهی، تیرگی حاصل از گناهان را می زداید و به قلب آدمی صفا می بخشد.
2. ماه رمضان، بهترین زمان برای توبه و استغفار و پالایش جسم و جان است.

تلاوت قرآن

قرآن، پیام خدا برای هدایت مردم و سفره نعمت الهی است که به روی همه بندگان گسترده است. قرآن، کتاب رمضان و ره آورد ماه خداست. قدسیان بلندپرواز، در طول ماه رمضان با نوای قرآن نغمه خوانی می کنند و عاشقان خدا با خواندن آیه های روح بخش قرآنی، نوای عشق سر می دهند و شبستان وجودشان را در پرتو انوار قرآن مجید روشن و پر نشاط می سازند.

رسول رحمت می فرماید:

«مَنْ تَلَا فِيهِ آيَةٌ مِنَ الْقُرْآنِ كَانَ لَهُ مِثْلُ أَجْرِ مَنْ خَتَمَ الْقُرْآنَ فِي غَيْرِهِ مِنَ الشُّهُورِ.»

اگر کسی در این ماه (رمضان) یک آیه از قرآن تلاوت کند، ثوابش مانند کسی است که در غیر رمضان یک ختم

قرآن کرده باشد.

ایشان در روایتی دیگر می فرماید:

«شَهْرُ رَمَضَانَ شَهْرُ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ أَلَا فَاجْتَنِبُوا فِيهِ كُلَّ حَرَامٍ وَ أَكْثَرُوا فِيهِ مِنْ تِلَاوَةِ الْقُرْآنِ.»

ماه رمضان، ماه خدای عزوجل است. هان! در این ماه از هر حرامی دوری جویند و در این ماه بسیار قرآن بخوانید. اینکه خداوند، قرآن را برای هدایت بندگان در ماه رمضان بر پیامبرش نازل کرده، گویای عظمت و ارزشمندی ماه رمضان است. پس آیا شایسته نیست بیش از همیشه در ماه رمضان، این کتاب هدایت و نجات را تلاوت کنیم.

پیام متن:

1. ماه رمضان، ماه نزول قرآن است.

2. رمضان، بهترین زمان برای قرآن خواندن و درک بیشتر آیه های الهی است.

عبادت و بندگی در قالب نماز

رمضان، فرصت عبادت و بندگی عاشقانه تر و راز و نیاز عارفانه تر با معبود بی همتا است. در این ماه از روزه داران خواسته شده است با خضوع و فروتنی بیشتر، نمازها را به جا آورند و به برپایی نمازهای مستحبی بیش از پیش همت گمارند. پیامبر گرامی اسلام در تشویق به عبادت بیشتر در این ماه می فرماید:

«وَمَنْ تَطَوَّعَ فِيهِ بِصَلَاةٍ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِرَاءَةً مِنَ النَّارِ.»

و هر کس در این ماه رمضان، نماز مستحبی به جا آورد، خداوند برای او برائت از آتش دوزخ خواهد نوشت. آن بزرگوار در سخن دیگر فرمود:

هر کس از شما در این ماه دو رکعت نماز برای نماز خداوند عزیز و بزرگ بخواند، خداوند او را خواهد آمرزید. از امام صادق علیه السلام روایت می کنند:

همواره پیامبر چون ماه رمضان فرا می رسید، نمازهای بیشتری به جای می آورد. من نیز در ماه رمضان چنین کاری انجام می دهم و شما نیز چنین کنید.

نماز، برقراری ارتباط با ذات لایزال الهی و «سیر الی الله» است. آدمی به برکت نماز، سبک بال و رها از بندهای دنیا، زنگار گناه و نافرمانی اش را می زداید. بهترین زمان برای درک بهتر ارزش نماز، ویژه ماه مبارک رمضان است؛ زیرا افزون بر همه آثار ذاتی نماز، پاکی و صفای نفس و نزاکت ویژه ماه رمضان نصیب بنده می شود. در نتیجه، نماز این ماه، انسان را به اوج پیشرفت و تعالی می رساند. پیامبر گرامی اسلام می فرماید:

«الصَّلَاةُ خَيْرُ مَوْضُوعٍ فَمَنْ شَاءَ اسْتَقَلَّ وَ مَنْ شَاءَ اسْتَكْثَرَ.»

نماز، بهترین موضوع و والاترین عمل است. حال هر کس که می خواهد - نمازهای مستحبی - را کمتر و هر کس می خواهد، بیشتر به جا آورد.

پیام متن:

خواندن نماز در ماه رمضان، بسی بیشتر از خواندن آن در غیر ماه رمضان، به روح انسان، روشنائی، صفا و تعالی می بخشد. چنین فرصتی را از دست ندهیم.

افطاری دادن

افطاری دادن به روزه داران و میزبانی از این بندگان شایسته، از سنت های نخستین مسلمانان در ماه رمضان است و افزون بر آنکه پاداش فراوانی برای افطاردهنده به همراه دارد، در ایجاد هم دلی و اتحاد میان مسلمانان بسیار مؤثر است. پیامبر گرامی اسلام با سفارش به افطاری دادن به روزه داران می فرماید:

«أَيُّهَا النَّاسُ مَنْ فَطَرَ مِنْكُمْ صَائِماً مُؤْمِناً مِنْ هَذَا الشَّهْرِ كَانَ لَهُ بِذَلِكَ عِنْدَ اللَّهِ عِتْقُ رَقَبَةٍ وَ مَغْفِرَةٌ لِمَا مَضَى مِنْ ذُنُوبِهِ.»

ای مردم! هرکس از شما مؤمن روزه داری را در این ماه افطاری دهد، در مقابل این عمل، برای او ثواب آزاد کردن بنده و آمرزش گناهان گذشته اش در نظر گرفته می شود.

عرض کردند: یا رسول الله صلی الله علیه و آله برای همه ما مقدور نیست که به یک روزه دار افطاری بدهیم. پیامبر فرمود: «بترسید از آتش دوزخ (بهانه جویی نکنید) و یکدیگر را افطاری دهید، اگرچه به نصف خرمایی باشد یا جرعه آبی. روزه او را باز کنید و به این ثواب بزرگ برسید».

امام کاظم علیه السلام نیز می فرماید:

«فِطْرُكَ لِأَخِيكَ وَ إِدْخَالُكَ الشَّرَّورَ عَلَيْهِ أَغْظَمُ مِنْ أَجْرِ صِيَامِكَ.»

افطاری دادن به برادر مسلمانان و ایجاد سرور در قلب او، از ثواب روزه ات بزرگ تر است.

روزه داران با پیروزی بر هوای نفس، قلب هاشان را از هرگونه کینه و تفرقه پاک می سازند و کدورت هایی را که منشأ شیطانی دارند، به صفا و صمیمیت تبدیل می کنند. بدین ترتیب، ماه رمضان، فرصتی طلایی برای این دگرگونی هاست.

پیام متن:

در پرتو دعوت روزه داران به افطاری، اتحاد و انسجام و صمیمیت و هم دلی میان مسلمانان بیشتر می شود و کدورت ها از میان می رود.

رسیدگی به محرومان

یکی از ثمره های روزه داری، برانگیختن حس هم دردی با مستمندان و هم نوعان تهی دست است. آنان که زندگی

آسوده ای دارند و رنج فقر و تنگ دستی و طعم گرسنگی را نچشیده اند، همواره از حال مستمندان بی خبر می مانند. حال در این میان، به مدد روزه، این غفلت و سرخوشی تلخ از آنان دور می شود. پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله وسلم یکی از برنامه های سازنده ماه رمضان را صدقه و انفاق به مستمندان می داند و می فرماید: «تَصَدَّقُوا

عَلَى فَقَرَائِكُمْ وَ مُسَاكِينِكُمْ؛ به فقیران و مسکینان خود (در این ماه) صدقه دهید.»

صادق آل محمد صلی الله علیه و آله نیز می فرماید: «کسی که در ماه رمضان صدقه ای بدهد، خداوند هفتاد نوع بلا و گرفتاری را از او دفع خواهد کرد.» از حضرت رضا علیه السلام نیز روایت می شود: «کسی که هنگام افطار، قرص نانی را به مستمندی صدقه دهد، خداوند، گناه او را خواهد آمرزید».

در بعضی از روایت ها آمده که ماه رمضان، بهار نیازمندان است. بنابراین، پیروان صادق نبوت و امامت باید بکوشند که ماه رمضان را بهاری پرطراوت برای مستمندان بسازند و با کمک های مادی و معنوی خود به آنان، رونق و صفایی تازه در آنان ایجاد کنند و رنج و اندوه نداری را از چهره شان بزایند و به تنگ دستی آنان رضا ندهند. پیامبر گرامی اسلامی صلی الله علیه و آله می فرماید: «ماه شعبان، ماه من و ماه رمضان، ماه خدای تعالی است و آن، بهار فقیران و تنگ دستان است.»

از آن بزرگوار در روایتی دیگر نقل می شود: «در ماه رمضان، شش صفت نیکوست که یکی از آنها صدقه نهانی است.»

پیام متن:

1. رمضان، بهار فقیران و مستمندان است. در به سازی این بهار برای نیازمندان بکوشیم.

صله ارحام

در اسلام به صله رحم بسیار سفارش شده است و آنان که این عمل شایسته را وانهادند، به شدت نکوهش می شوند. رسول گرامی اسلام صلی الله علیه و آله ، روزه داران را به انجام دادن این عمل در ماه مبارک رمضان فرامی خواند و می فرماید:

کسی که در این ماه با خویشان خود پیوند و به آنان احسان کند، خداوند، او را به رحمت خود پیوند دهد در روزی که خدای را ملاقات کند و کسی که در این ماه قطع رحم کند و از خویشان خود ببرد، خداوند در آن روز که این بنده با او دیدار می کند، رحمت خود را از او قطع خواهد کرد.

در منطق اسلام، تعبیرهای بسیار زیبا و پرمعنایی درباره اهمیت صله رحم آمده است، برای نمونه، حضرت علی علیه السلام در وصیتی بسیار ارزشمند به فرزندش، امام حسن مجتبی علیه السلام فرمود:

خویشانت را گرامی بدار؛ زیرا آنان بال تو هستند که با آن پرواز می کنی و اصل و ریشه تو هستند که به آن برمی گردی و دست تو هستند که با آن حمله می کنی.

گرچه بر اساس آموزه های دینی، صله ارحام وظیفه ای عام برای مسلمانان است، به پای بندی آن در ماه رمضان بیشتر سفارش شده است.

پیام متن:

دین اسلام صله رحم را در همه زمان ها سفارش می کند و در ماه رمضان، شدت سفارش بیشتر است.

دوری از گناهان

پرهیزکاری، در تربیت و سازندگی نقش بسیار ارزنده ای دارد. برای رسیدن به گوهر پارسایی، بهترین کار در ماه رمضان، پرهیز از گناهان است. پیامبر بزرگوار اسلام در خطبه شعبانیه، فضیلت های ماه رمضان و روزه را برای مردم بیان فرمود. علی علیه السلام پرسید: بهترین اعمال در این ماه چیست؟ آن حضرت فرمود: «الْوَرَعُ عَنْ فِی مَحَارِمِ اللَّهِ؛ خودداری از گناهان».

یکی از نمونه های دوری از گناهان در ماه رمضان، حفظ زبان است. رسول خدا صلی الله علیه و آله وسلم می فرماید: «روزه دار در عبادت و بندگی خداست، اگرچه خوابیده باشد تا زمانی که غیبت مسلمانی را نکند.» باز از آن حضرت نقل است: «کسی که مسلمانی را در ماه مبارک رمضان غیبت کند، پاداشی برای روزه اش نخواهد بود». یکی دیگر از موارد کمک کننده بر دوری از گناه، نگه داری چشم از نگاه های نارواست. رسول گرامی اسلام در خطبه شعبانیه سفارش می کند: «چشمان خودتان را از آنچه نگاه کردن به آن حلال نیست، بپوشانید».

شایسته است در ماه مبارک رمضان که ماه عروج و پرواز است، دست و پای خویش را از غل و زنجیر گناهان و ویژگی های ناشایست باز کنیم تا به قدرت بیشتری برای پرواز در ملکوت برسیم. اگر آدمی در اسارت گناه و بردگی نفس و بندگی دنیا باشد، لذت چنین پروازهای معنوی را از دست خواهد داد. پس بکوشیم با راهیان نور، همراه و ماهی را با عرشیان هم سفره شویم. امید است که با درک کردن لذت معنوی آن، هیچ گاه به کدورت خاکی و آلودگی های دنیوی سرگرم نشویم.

پیام متن:

1. ماه رمضان، گاه پرواز انسان به سوی ملکوت است و شرط این پرواز نیز رهاکردن خویش از قید و بند گناه است.

نشریه طوبی، مهر 1386، شماره 22